

ΤΑ ΣΥΝΟΙΚΙΑΚΑ

Είς τὸ συνοικιακὸ θέατρο τῶν Ἐξαρχείων «Ἀτλαντίς» ὁ νέος θεατρικὸς συγγραφεὺς κ. Δ. Ἰωαννόπουλος ἐφιλοδόησε τὴν καλλιτεχνικὴ διεύθυνσι ἐνὸς θιάσου μὲ νέους ἠθοποιούς καὶ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισί του τὴν 1 Ἰουνίου μὲ ἔργο δικό του «Τὶ φταίει ἡ Νίτσα». Ὁ κριτικὸς τῆς «Πρωτῆς» ἔγραψε :

Ἐνα καινούργιο, πατρικὸ, εὐχάριστο συνοικιακὸ θεατρῶν, «Νέοι Καλλιτέχναι» στὴ σκηνή, νέοι ἠθοποιοὶ καὶ συγγραφεῖς. Τί περισσότερο νὰ ἐπιθυμήσῃ κανεὶς, γιὰ νὰ περάσῃ μιὰ ὁμορφὴ βραδυά, — ἀφοῦ ἡ νεολληνικὴ ζωὴ περιώρισε στὸ ἐλάχιστο τοὺς ἀγνοῦς ἀνθρώπινους πόθους; Ἡ πλατεία λοιπὸν τῆς «Ἀτλαντίδος» πλημμύρησε προχθὲς ἀπὸ κόσμον. Πιέννα, ἀπὸ τὶς σπάνιες. Ἀλλὰ ἱκανοποιήθηκε τάχα τὸ καλόθουλον κοινόν; Ἀμφιβέβωλον.

Ἄς ποῦμε πρῶτον τὰ καλὰ.—Δὲν ἔλειψε ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ ἀκροατήριον. Οἱ νεαροὶ ἠθοποιοὶ ἦταν ἀρκετὰ μελετημένοι, ἔπαιξαν μὲ ζωηρότητα, καὶ ὁ ὑποβόλεας δὲν ἀκούστηκε καθόλου, — τοῦλάχιστον στὴ δέκατη περίπτωσει, ὅπου κατάφερα νὰ βρῶ θέσιν. Σκηνογραφίαι καινούργιαι, οὔτε ὁμορφαι, οὔτε ἄσχημα, καὶ γρήγορη ὀπωσθήποτε ἢ μεταβολὴ τῶν εἰκόνων.

Ἀλλὰ...

Ἐκτός ἀπὸ τὴ δεσποινίδα Ἄννα Σταυρίδου, ποὺ μολονότι ψυχρὴ στὸ παίξιμό της, εἶχε ὡς τόσο μερικὰ καλὰς στιγμῶνας πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔργου, οἱ ἄλλοι νεαροὶ ἠθοποιοὶ ἔδειξαν ἀπλῶς ἀγαθὰς προθέσεις. Ἀπὸ τὴ δεσποινίδα Ἄννα Γαλανοῦ λείπουν τὰ ἐκφραστικὰ μέσα γιὰ ν' ἀποδώσῃ τὴ μελετημένη αἰσθητικὴ τῆς σκέψιν. Ἐχει θερμὴν, ἀλλὰ μονότονον, ἄχρωμον φωνήν. Κωτορθώνει νὰ συλλάβῃ μιὰν εἰκόνα τοῦ ρόλου της, ἀλλὰ ἡ εἰκόνα αὐτὴ μαντεύεται ἀόριστα κάτω ἀπὸ τὶς κακόχραστας γραμμὰς ἐνὸς ἀνεπαρκούς παιξίματος. Γιὰ τὶς ἄλλες κυρίας τοῦ θιάσου δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος κανεὶς.

Ἀπὸ τοὺς ἄντρες, ὁ κ. Νίκος Ματθαῖος ἔχει ἀσφαλῶς κομικὴ φλέβα. Ἀλλὰ κουρδίζει πάντα τὸ παίξιμό του ἐναντὶ τὸν ψηλότερον τοῦ κανονικοῦ. Βέβαια, ἡ τέχνη εἶνε ἐντονον ἀνάγκη. Ὅπως ἀκούγεται ὁμοίως στὴ μουσικὴ τὸ φάλτσο, ἀκούγεται στὴν ὑπόκρισιν ἡ ψευτιά. Μπορεῖ νὰ ἐπιζητῇ κανεὶς τοὺς ζωηροὺς χρωματισμούς. Δικαίωμα του, ὅσοι καὶ χρέος του. Ἀλλὰ οἱ ἰσχυροὶ τόνοι εἶνε κούφιοι καὶ ψυχροί, ὅταν δὲν ἀποδίδουν τὴν «ἀληθινὴν οὐσίαν» ἐνὸς τύπου. Ὁ κ. Ματθαῖος δὲν ζωγραφίζει. Γελοιογραφεῖ. Κι' ὅμως δὲν φαντάζομαι νὰ κατευθύνεται πρὸς τὴν ἐπιθεώρησιν. Τὰ ὑπόλοιπα ἀνδρικά μέλη τοῦ θιάσου ἄχρωμα, μονότονα, ἀβοήθητα. Δὲν ἔξαρω μίτη τὸν κ. Ἀνδρέα Παντόπουλον, ποὺ ὡς τόσο εἶχε δεῖξει πρὸ χρόνων ἀξιοπρόσχητὴν ἐπίδωσιν.

Ἐννοεῖται, πὼς τὸ παίξιμον τοῦ ἠθοποιοῦ ἐπιθεωρεῖται πάντα ἀπὸ τοὺς ρόλους ποὺ ὑποδύεται. Κι' ὅταν οἱ ρόλοι εἶνε ἄστοχοι, δύσκολο νὰ μὴ φανθοῦν ἀναμικτώτερα τ' ἄγορα ἢ καχεκτικὰ ταλέντα ποὺ τοὺς ζωντανεύουν. Ἐχει εὐθύνην λοιπὸν καὶ ὁ κ. Δημ. Ἰωαννόπουλος γιὰ τὴν ἀνεπαρκῆ ἐμφάνισιν τοῦ θιάσου του. Τὸ νέο ἔργο του: «Τὶ φταίει ἡ Νίτσα!» εἶνε γέννημα ἄμουσῆς ὥρας. Ἀπὸ ἓνα συγγραφεὴ νεαρόν, θὰ περιμέναμε νὰ σταλάξῃ τὴ δροσιὰ τῆς νεότητος του στὴ συντροφίαν τῶν κοριτσιῶν καὶ τῶν νέων, ποὺ ζητᾶ νὰ μᾶς εἰκονίσῃ. Τόση δροσιὰ τοῦλάχιστον, ὅσην ἔχουν καὶ οἱ μελοδραματικοὶ «Φοιτηταὶ» τοῦ κ. Ξενοπούλου, ποὺ ὡς τόσο δὲν ἦταν νέος σὰν τοὺς ἔγραψε. Βέβαια, ἐκεῖ ἡ νοσταλγία ἐξωραΐσε τοὺς τύπους καὶ τὴ φοιτητικὴν ζωὴν. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ἡ ἴδια νεότης, μόνη της, θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δώσῃ τὸ οὐσιαστικὸν ἀπόσταγμα τῆς ἀδολῆς χαρᾶς της. Ἀλλῶς, γιὰ τὰ νὰ συγγράφῃ ἓνας νέος ἄνθρωπος; Ὑπάρχει τυχὸν μέσα του διάθεσις ἀντίθετος; Στέκει μίπως κριτικὰ ἀπέναντι τοῦ περιβάλλοντός του, βρῖσκει λάσπη στὸς συνομηλικούς του, ψευτιά, χυδαιότητα, ὕλισμόν; Τότε, ἂς πῆ ἐντονα, ἡχηρὰ τὸ «κατηγορῶ» του. Ἔτσι καὶ στὴν πρώτη καὶ στὴ δευτέρῃ περίπτωσει, τῆς ἀτομικῆς του ζωῆς τὸ δίκιον θὰ εἶχε ἐκφράσει. Καὶ τὸ δίκιον αὐτὸ θὰ ἦταν γιὰ ὅλους μας ὁ μόνος γνήσιος συγγραφεὺς τοῦ τίτλου. Τώρα, ὁ κ. Ἰωαννόπουλος κατεσκεύασε ἓνα δράμα φλύαρον, μὲ ἀμοιβαίους νεανικὰς ἀπάτας, μὲ ἀναναπόδοτους ἔρωτες λιμφορμῶν, μὲ σηηματικὰ συνδυασμένους ἐνωπάθειαι, ἓνα κράμα μελοδραματικὸν περιπλεγμένων ὑποθέσεων, ποὺ θέλει νὰ μὴ ἀναπαράστασιν ζωῆς, καὶ ἀποδεικνύεται ξόπετσο, ἐπιπόλαιον ἄγγυμά της. Ὅταν ζητᾶς ὁμοίως τὴν ἡρεμὴν φιλοσοφικοποιΐαν, ποὺ ζηγίζει τὰ φαινόμενα καὶ βρῖσκει πὼς «ἡ ζωὴ δὲν εἶτε οὔτε τόσο ὠραία, οὔτε τόσο ἄσχημη ὅσο τὴ φανταζόμεσθε», τότε ἀνάγκη νὰ ἔχῃς τοῦ ὠρίμου ἀνδρός τὴν στέρεην κρίσιν. Βαθεῖα πείρα θὰ ὑποφώσκη τότε κάτω ἀπὸ τὶς εἰκόνες σου, καὶ μιὰ ἀμειλικτὴ ἀναγκαιότης θὰ σφιχτοδέσῃ τὴν πλοκὴν τοῦ ἔργου. Ὅλοι θὰ ἔχοιμε πεισθῆ, πὼς τὰ πράγματα δὲν μπορούσαν νὰ ἐξελιθοῦν ἀλλιῶς. Γιὰ ποῦδ λόγον ὁμοίως τώρα

ὁ Σταυρὸς—ἓνας ἥρωας τοῦ κ. Ἰωαννόπουλου—ἐξελλίσσεται σὲ παλιάνθρωπον, καὶ γιὰ τὸ φέρονται σὰν παλιόκοριτσα ἡ Ντόρα καὶ ἡ Μαρί; Ἀνεξήγητο.— «Δὲ σ' ἀγάπησα ποτέ!» λέει ὁ νέος στὴν κόρη ποὺ κατέστρεψε. Καὶ μὲ τὸν λόγον αὐτόν, ξοφλᾶ μαζί της. Πιθανόν νὰ πλέκεται ἔτσι, κουτσά-στραβά, μιὰ ὑπόθεσις μελοδραματικὴ. Ποτὲ ὁμοίως δὲν ζωντανεύουν στὴ συνειδήσιν μας ἄνθρωποι, ποὺ δὲν ἀπέδειξαν τὸ δίκιον τῆς ψυχῆς τους.

Τὸ δράμα τοῦ κ. Ἰωαννόπουλου εἶναι γραμμένον σὲ δέκα εἰκόνες,—δέκα «ταμπλά», ὅπως σημειώνει τὸ πρόγραμμα ἐπὶ τὸ ἐπαρχιακώτερον (γιὰτὶ ἂς μὴν ξεχνοῦμε πὼς ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἐπαρχία φραντσέζικη). Μιὰ φορὰ καὶ ἓνα καιρὸ οἱ συγγραφεῖς μας—τακτικοὶ ἀπομνηστὰς τῶν γαλικῶν προτύπων—ἔγραψαν σὲ τρεῖς πράξεις τὰ ἔργα τους, πασχίζοντας τοῦλάχιστον νὰ σφιχτοδέσουν μιὰν ὑπόθεσιν καὶ νὰ ζυγίσουν τὶς δραματικὰς σηκνὲς τους. Τώρα ὁ γαλλικὸς «πρωτοπορισμὸς» τοὺς ἀπῆλλαξε καὶ ἀπὸ τὴν ἐννοίαν αὐτὴν. Παραθέτουν στὴ γραμμὴ σηκνὲς, χωρὶς νὰ ξεκαθαρίζουν τὸ οὐσιαστικὸν καὶ τ' ἀπαραίτητον. Κι' ἓνας εὐκόλος ρεαλιστικὸς διάλογος εἶναι τὸ μοναδικὸν ἀραβούργημα τους. Ἀλλὰ πότε πᾶ θὰ νοιώσουν—οἱ νέοι καὶ παλιοὶ—πὼς ἡ τέχνη εἶναι ἐκδήλωσις ζωῆς, καὶ πὼς ἂν ἡ ζωὴ μας δὲ μεστώσῃ, μὲ ἀγῶνας τίμιους, σκέψεις σοβαρὰς καὶ πόθους ἀδολοῦς τ' ἀπλὰ τεχνάσματα βλων τῶν ταλέντων θ' ἀπομείνουν μάταιοι καὶ ἄχωρο παιχνίδι; Ἡ Ἑλλάδα μας δίνει τὴν ἐντύπωσιν πετροσπαρτῆς ἐρμιᾶς, ὅπου ἐνῶ μάχονται πολλοὶ νὰ ξεπερσῶνουν ἢ νὰ μαζεύουν ἀγωνιάρια γιὰ νὰ θεμελιώσουν τὸ κοινὸν καλύβιν, κατὶ τεμπέλικα παιδιὰ—οἱ λόγιοι—κρατοῦν στὸ χέρι τραπουλόχαρτα καὶ παίζων στήνοντας χάρτινους πύργους.

«Πρωτῆ» 1 Ἰουνίου 1931 ΦΩΤΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ἐπειτα ἀπὸ μερικὰς παραστάσεις διελύθη ὁ θιάσος τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου, τὸ θέατρο ἔκλεισε γιὰ νὰ ἀνοίξῃ σὲ λίγο καιρὸ μὲ μιὰ ἐπιθεώρησιν ποὺ ἀνέβασε στὴ σκηνὴν ὁ θιάσος τοῦ κ. Ἀλέκου Γονιδῆ.